

special features of the stage of the economic development of Ukraine provides for the relevance and necessity of the study these issues increase their applied significance.

It is shown that the introduction of international quality standards and management of the environmental safety in the business activity has become a prerequisite for the release and work in the European market. The main areas of the European Union policy in the sphere of the corporate social responsibility (CSR) have been determined. It is noted that the EU governments have been actively involved in the development and promotion of the corporate social responsibility. On the example of the state regulation of the CSR policy of the national governments of the United Kingdom, France, and Belgium it has been shown that those EU Member States achieve the most significant results, which use a systematic approach to the CSR development. In particular, in these countries the responsible government agencies have been appointed that coordinate the work in all CSR areas that is the state acts as an institution that defines the rules of conduct and monitors their implementation.

The Article has proven that in the EU countries there is a high level of the social activity integration in the general strategy of the company's development. However, in these countries an individual approach to the choice of instruments is used, stipulated by the priority of social and economic development of each country.

УДК 331.556

СТРАТЕГІЧНА КОМПОНЕНТА У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

ЧУПРИНА О. О.,
к.держ.упр., доцент, докторант,
Донецький державний університет
управління (м. Маріуполь)

Визначено роль стратегії державної міграційної політики в соціально-економічному та демографічному розвитку України. Зазначено, що регулювання міграційних процесів має здійснюватися системно. Визначено основні завдання регулювання міграційних процесів. Сформовано стратегічний підхід щодо регулювання міграційних процесів. Акцентовано увагу на тому, що результатом реалізації стратегії має стати формування в Україні стратегічної міграційної моделі, спрямованої на економічний і соціальний розвиток країни.

Ключові слова: стратегія; стратегічний підхід; міграція; міграційна політика; формування стратегії

Определена роль стратегии государственной миграционной политики в социально-экономическом и демографическом развитии Украины. Отмечено, что регулирование миграционных процессов должно

осуществляться системно. Определены основные задачи регулирования миграционных процессов. Сформирован стратегический подход к регулированию миграционных процессов. Акцентировано внимание на том, что результатом реализации стратегии должно стать формирование в Украине стратегической миграционной модели, направленной на экономическое и социальное развитие страны.

Ключевые слова: стратегия; стратегический подход; миграция; миграционная политика; формирование стратегии

The role of the state migration policy strategy in the socio-economic and demographic development of Ukraine. It is noted that the regulation of migration processes should be carried out systematically. The main task of regulating migration processes. Formed a strategic approach to the regulation of migration processes. It focused on the fact that the result of the implementation of the Strategy should be the formation of Ukraine's strategic migration model aimed at economic and social development of the country.

Keywords: strategy; strategic approach; migration; migration policy; strategy formation

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні є актуальним і справедливим твердження, що державам не уникнути міграційних процесів, вони все одно матиме місце, і найкращим для будь-якої країни є вплив на міграцію по тих напрямках, які відповідають нормам дотримання прав людини і дають найкращі результати з точки зору соціальних і економічних умов, як для мігрантів, так і для суспільства приймаючої країни.

Сучасне сприйняття міграції у значній мірі обумовлено рядом факторів. Серед основних з них слід звернути увагу на наступні:

підвищення ролі держави в управлінні тенденціями в сфері міграції; прогресивна адаптація до європейської політики;

посилення взаємозалежності між міграцією та розвитком національної економіки країни і спробами мобілізувати людський і фінансовий капітал діаспори в цілях розвитку;

боротьба з незаконною міграцією, яка викликає серйозну стурбованість міжнародного співтовариства і українського суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвитку міграційних процесів присвячені праці вітчизняних вчених, серед яких: Е.М. Лібанова [1], І.П. Майданік [2], О.А. Малиновська [3].

Однак слід звернути увагу на необхідність формування стратегії державної міграційної політики, яка відповідає довгостроковим тенденціям і цілям соціально-економічного та демографічного розвитку України, а також враховує зростаючу роль людського капіталу в успішному соціально-економічному розвитку країни.

Метою статті є формування концептуальних основ стратегії державної міграційної політики, підґрунтям якої є сучасні тенденції розвитку міграційних процесів, яка має відповідати тенденціям та цілям соціально-економічного і демографічного розвитку України.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними аналізу міграційних процесів, який щорічно здійснюється Державним комітетом статистики України, сумарні обсяги міжрегіональної та зовнішньої міграції населення України у 2015 році склали 533,3 тис. осіб (1,25 % населення України). Розподіл мігрантів за потоками свідчить про те, що в Україні домінують міжрегіональні переміщення людей – 502,7 тис. осіб - міжрегіональні мігранти (94 %) (табл.1).

Таблиця 1

Розподіл мігрантів в Україні у 2011–2015 р.р., тис.осіб [4]

	2011	2012	2013	2014*	2015*
Всі міграційні потоки					
Кількість прибулих	669,4	726,4	639,2	542,5	533,3
Кількість вибулих	652,3	664,4	615,6	519,9	519,1
Міграційний приріст (скорочення)	17,1	61,8	23,6	22,6	14,2
Внутрішня міграція					
Кількість прибулих	637,7	649,9	585,1	499,8	502,7
Кількість вибулих	637,7	649,9	585,1	499,8	502,7
Міграційний приріст (скорочення)	х	х	х	х	х
Зовнішня міграція					
Кількість прибулих	31,7	76,5	54,1	42,7	30,6
Кількість вибулих	14,6	14,5	22,2	21,6	21,4
Міграційний приріст (скорочення)	17,1	61,8	31,9	21,1	9,2

*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Аналіз закордонного досвіду свідчить про той факт, що управління легальною міграцією і боротьба з її нелегальними формами є важливим завданням.

Стратегія його розв'язання передбачає реалізацію комплексу заходів, який спрямований на інтеграцію іноземців у суспільне життя, і ґрунтується на визнанні того, що інтеграційні процеси здійснюються у зустрічних напрямках. Ядром цієї стратегії довгі роки було переконання, що багато міграційних проблем, з якими стикаються уряди європейських країн, повинні вирішуватися шляхом послідовних кроків у різних областях, зокрема, таких, як економіка, надання політичного притулку, ліквідація різниць у правових режимах різних груп населення або репатріація [5, с. 7].

В даний час такий підхід більш не прийнятний. Стратегія управління повинна бути єдиною і довготривалою.

Необхідні заходи слід застосовувати в комплексі, в іншому випадку повторення помилок минулого неминуче і розпочаті кроки в одній області приведуть до створення нових проблем в іншій. Неможливо також уникнути відповіді на запитання про можливість розробки відповідними країнами власних комплексних міграційних програм і їх взаємної гармонізації. Ця стратегія пропонує нову методику управління, яка є прийнятною як для держав походження, транзиту, прийому, так і для їх громадян. Вона дозволить розробляти нові і більш ешелоновані національні міграційні програми, які ґрунтуються на двосторонньому співробітництві, а також вирішенні проблем, пов'язаних з транскордонними переміщеннями, зокрема, з прикордонним контролем, правами людини, інтеграцією, політичним притулком, возз'єднанням сімей, нелегальним

перетином державних кордонів, репатріацією. Даний підхід дозволить поєднати всі можливі елементи відповідних програм на основі комплексного принципу з метою вирішення міграційних проблем [5, с. 8].

З метою ефективного використання потенціалу і посилення ефективності концепції управління міграційними процесами, представляється доцільним формування стратегії державної міграційної політики, підґрунтям якої є сучасні тенденції розвитку міграційних процесів, яка має відповідати тенденціям та цілям соціально-економічного і демографічного розвитку країни на довготривалу перспективу, враховуючи зростаючу роль людського капіталу в успішному соціально-економічному розвитку національної економіки України.

Слід підкреслити, що нестача стратегічної компоненти в сучасній схемі управління міграцією в недалекому майбутньому може обернутися серйозними проблемами.

Аналіз тенденцій сучасної міграції дозволив сформулювати основні завдання регулювання міграційних процесів:

- скорочення масштабів нелегальної трудової міграції населення;
- забезпечення соціальної захищеності українських працівників за кордоном;
- забезпечення зворотності зовнішніх трудових поїздок;
- залучення заробітків трудових мігрантів в економіку України;
- запобігання виїзду високоосвічених спеціалістів для зайняття за кордоном низько кваліфікованими роботами;
- недопущення нелегальної міграції (перш за все транзиту нелегальних мігрантів з країн Третього світу через територію України).

Безумовно, регулювання міграційних процесів має здійснюватись системно, тобто у відповідності до заздалегідь прийнятої стратегії – документу, який закріплює перелік довгострокових дій. Крім того, вона має спиратись на наявний у країні потенціал й ураховувати тенденції його розвитку у світлі глобальних трансформаційних процесів.

Слід зазначити, що в загальновизнаному контексті управлінська стратегія – це система концептуальних положень про найефективніші напрями розвитку міграційної політики, розв'язання великих проблем стосовно інтеграції, адаптації мігрантів. При цьому система концептуальних положень управлінської стратегії має бути спрямована на:

- комплексне досягнення економічних і соціальних цілей розвитку адміністративно-територіальних утворень;
- використання потенціалу трудової міграції для розвитку економіки країни; ефективний територіальний поділ праці, міжрайонну, міжрегіональну інтеграцію;
- здійснення ефективної міграційної політики;
- використання переваг прикордонних регіонів щодо транскордонного і прикордонного співробітництва у сфері територіального розвитку.

Дані положення обумовлюють необхідність формування концепції стратегії міграційної політики (рис. 1).

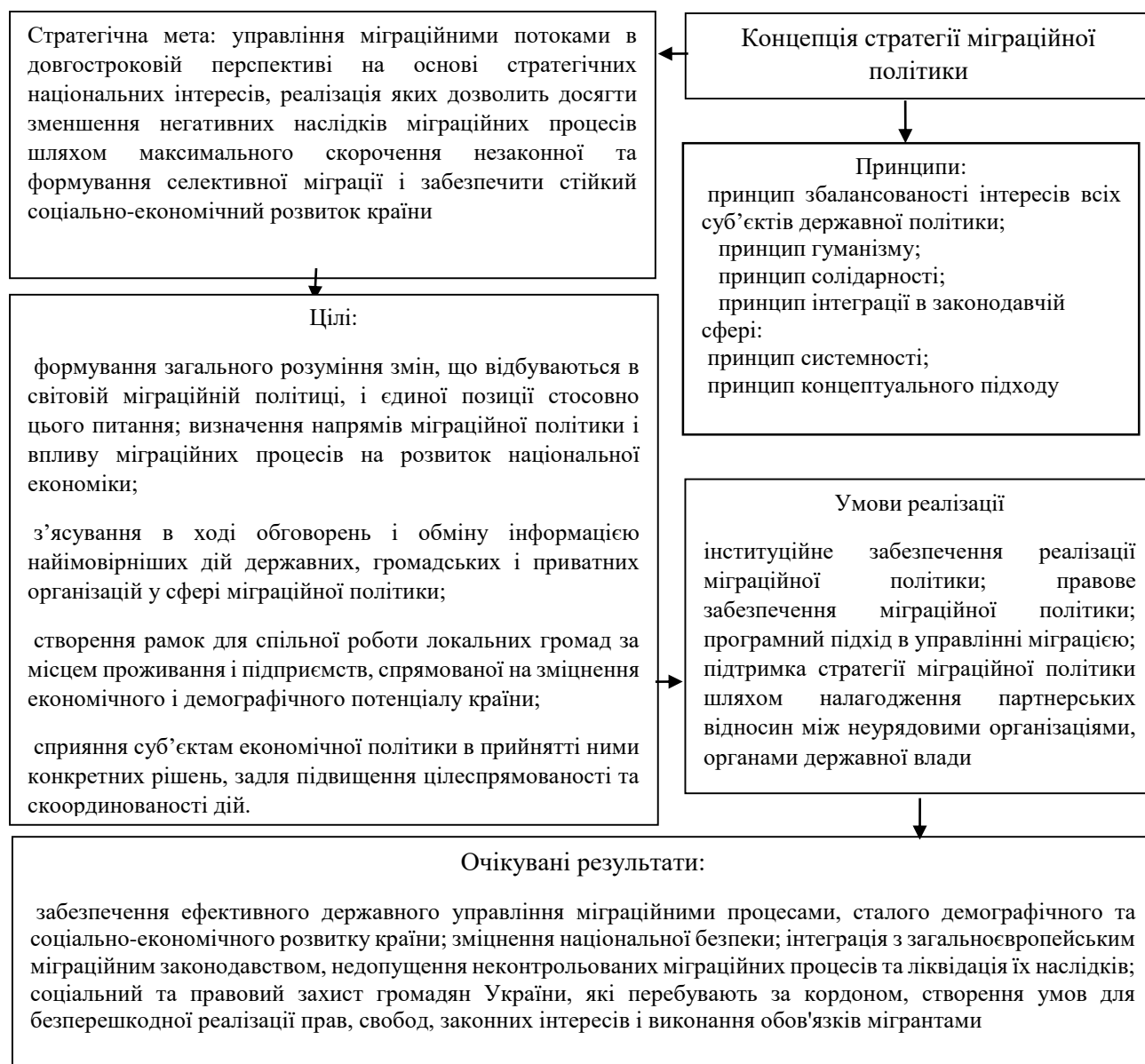

Рис. 1. Концепція стратегії міграційної політики

Слід погодитись з автором дослідження [6, с. 343], що розробка стратегії здійснюється поетапно, кожний з яких є по-своєму важливим, а тому потребує створення передумов для його успішного проходження.

Слід зазначити, що саме стратегічний підхід, в основі якого є формування і реалізація стратегії здатен систематизувати і конкретизувати законодавчі, нормативні та інші засади регулювання міграційних процесів, сформулювати механізми реалізації, що містяться в сучасному законодавстві України, нормативних та програмних документах органів державної влади і разом з іншими державними стратегічними документами є стрижневою основою для подальшого розвитку законодавчої і нормативної бази в цій сфері, складає основу для

формування державних, регіональних програм розвитку, забезпечення скоординованої діяльності влади, суспільства.

В основному прерогатива управління в сфері міграції здійснюється урядом. Однак це має поєднуватися з партнерством, в якому задіяне широке коло інших учасників. На загальному рівні це включає самих мігрантів та соціальних партнерів – роботодавців, профспілки, організації мігрантів.

Аналіз європейського досвіду дозволяє стверджувати, що основною причиною прорахунків у міграційній політиці була відсутність справжньої координації між учасниками в процесі розробки міграційної стратегії. Як наслідок цього, проблеми часто розглядалися у відриві від контексту і без урахування думки всіх зацікавлених сторін, що приводило, в свою чергу, до небажаних побічних наслідків при здійсненні конкретних політичних заходів [3, с. 12].

Стратегія управління потрібна не тільки стосовно потоків мігрантів та їх інтеграції в суспільство країни перебування. Сьогодні предметом управління є глобальний міграційний процес, який включає ряд органів, учасників та окремих осіб, таких як бюро по найму і туристичні бюро, транспортні компанії, юридичні і консалтингові фірми, неурядові організації тощо.

Стратегія складається з аналітичної та безпосередньо стратегічної частин. У першій частині доцільно сформулювати системну соціально-економічну проблему, що вирішується стратегією. Ця проблема спроектована на існуючий стан міграційної проблеми в Україні у порівнянні з основними тенденціями розвитку міграційної політики. Слід звернути увагу на характеристиці основних викликів і загроз, що стають перед Україною, адекватні відповіді на які можливі за умов посилення регулювання міграційних процесів в країні.

Стратегічна частина окреслює ключові стратегічні цілі, основні стратегічні пріоритети, визначає напрямки, механізми і можливі варіанти вирішення проблеми, містить формулювання ключових заходів щодо практичного впровадження стратегії.

Стратегія має ґрунтуватись на тому, що Україна є країною з постійним переміщенням населення. Серед основних стратегічних напрямів слід відзначити наступні:

- розширення можливостей легального працевлаштування українських громадян за кордоном;

- проти дія нелегальній міграції (як нелегальній еміграції українських громадян, так і нелегальній імміграції громадян інших країн);

- забезпечення соціальної захищеності українських громадян в країнах – реципієнтах;

- стимулювання інвестування зароблених мігрантами коштів в економіку України;

- пом'якшення дії факторів, які стимулюють виїзд на роботу за кордон;

- активна імміграційна політика.

В процесі зміни соціально-економічної, політичної ситуації в країні (світі) і враховуючи результативність здійснюваних заходів, у розроблену стратегію вносять корективи (зокрема щодо її цілей чи механізмів реалізації), спрямовані на усунення нових викликів та забезпечення максимального використання наявних можливостей.

Висновки. Варто відзначити, що стратегія має стати основоположним документом під час розробки та реалізації програм за окремими напрямками міграційної політики і соціально-економічного розвитку країни.

Результатом реалізації стратегії має стати утвердження в Україні стратегічної міграційної моделі, спрямованої на економічний і соціальний розвиток країни, підвищення ефективності використання інтелектуального потенціалу країни, її людських ресурсів, забезпечення підвищення конкурентоспроможності національної економіки, досягнення стабільного сталого розвитку і підвищення добробуту громадян. Реалізація Стратегії створить можливості для успішного просування України по шляху розбудови економіки і суспільства, заснованих на дотриманні прав людини.

Література:

1. Населення України. Трудова еміграція в Україні: [монографія]/ За ред. Е.М. Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. – 233 с.
2. Майданік І.П. Українська молодь на ринках праці зарубіжних держав: [монографія] / І.П. Майданік – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. – 176 с.
3. Малиновська О.А. Мігранти, міграція та Українська держава: аналіз управління зовнішніми міграціями: [монографія] / О.А. Малиновська – К.: Вид-во НАДУ, 2004. – 236 с.
4. Міграційний рух населення – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. К стратегии управления миграцией. – Страсбург: Руководящий комитет по миграции, 2002. – 32 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Documentation/Migration%20management/Towards_Migration_Management_Strategy_ru.pdf.
6. Мельниченко О. А. Особливості формування та реалізації державної політики підвищення рівня та якості життя населення / О.А. Мельниченко // Демократичні стандарти професійного навчання та діяльності публічних службовців: теорія, практика : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 22 березня 2007 р.) : у 2 т. – Львів : Вид-во ЛРІДУ НАДУ, 2007. – Ч. 2. – С. 342–345.

The attention is focused on the issue of regulation of migration processes, the role of the state migration policy strategy for socio-economic and demographic development of Ukraine.

It is proved that a lack of strategic components in modern migration management scheme in the near future can turn into serious problems.

It is noted that the regulation of migration processes should be carried out systematically. That is in line with the strategy adopted in advance – a document which establishes the list of long-term action.

The strategy of the state migration policy should meet the long-term trends and goals of socio-economic and demographic development of Ukraine, but also take into account the increasing role of human capital in successful socio-economic development.

The main tasks of regulating migration processes:

- Reduction of illegal labor migration;
- Ensuring the social protection of Ukrainian workers abroad;
- Ensuring the repayment of external labor trips;
- Involving migrant earnings in the economy of Ukraine;
- Prevent the departure of highly specialists abroad to fill low-skilled jobs;
- Prevention of illegal migration.

In the article proposed a strategic approach to the regulation of migration processes, presented concept of state migration policy strategy.

It is noted that the strategy consists of analytical and strategic parts directly. The first part of the system it is advisable to formulate a socio-economic problem to be solved strategy. The strategy outlines the key strategic objectives, strategic priorities, identifies trends, mechanisms and possible solutions to the problem, the formulation contains key measures for the practical implementation of the strategy.

In the process of changing socio-economic and political situation in the country (world) and taking into account the impact of the measures in the strategy of making adjustments (including its objectives or implementation mechanisms) it important to address new challenges and maximize the use of available capacity.

The outcome of the strategy should be creation in Ukraine of strategic migration model aimed at economic and social development.

УДК 331.107

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО- ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

**ЗЕЛІНСЬКА М. І.,
к.політ.н., доцент кафедри
адміністративного менеджменту,
ЛІТВІНОВА К. О.,
магістр кафедри адміністративного
менеджменту,
Донецький державний університет
управління (м. Маріуполь)**

В статті розглянуто шляхи підвищення ефективності організаційно-функціональної структури підприємства. За допомогою висвітлених розрахунків і рекомендацій, які стосуються вибору оптимального шляху підвищення ефективності, підприємство може здійснити вибір стратегії оновлення та впроваджуваного інвестиційного проекту, що забезпечить подальше зростання виробництва та прибутковості, а також ефективне оновлення виробництва.